Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΑΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

ΤΟΥ κ. ΦΑΝΗ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΓΝΩΣΤΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Σολωμός, ἐφόσον παρέμεινε στὴ Ζάκυνθο, ὑπῆρξε ἕνας φοβερὸς περιγελαστὴς κι' ἕνας φαρσὲρ γεμᾶτος ἀπὸ ἐφευρετικὴ φαντασία καὶ δηκτικότητα. Κύριος στόχος του ἦταν ὁ γνωστὸς γιατρὸς Ροΐδης, ποὺχε σπουδάσει στὴν Ἰταλία ἰατρικὴ καὶ ποὺ ἀναμφισβήτητα ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς περιεργότερους καὶ πρωτοτυπότερους τύπους τῆς Ζακύνθου. Ἡ παρατηρητικὴ καὶ διεισδυτικὴ ματιὰ τοῦ Σολωμοῦ δὲν ἄργησε νὰ ἀναμετρήση τὸν τύπο τοῦ Ροΐδη. Ὁ ποιητὴς τὸν κάλεσε στὸ σπίτι του καὶ σὲ λίγο γίνηκε ἕνας ἀπὸ τοὺς θαμῶνας τοῦ σαλονιοῦ του. Τὰ βράδυα ὁ Σολωμὸς κι' οἱ φίλοι του διασκέδαζαν μὲ τὸν περίεργο γιατρό, ποὺχε καὶ τὴ μανία τῆς ποιήσεως. Ἀπήγγελλε στίχους κάτω ἀπὸ τὰ πειράγματα καὶ τὰ μειδιάματα ὅλης τῆς παρέας... Ἰδοὺ πῶς περιγράφει ἕνας αὐτόπτης μιὰ ἀπὸ τὶς ἀλησμόνητες ἐκεῖνες φάσσες ποὺ παίχτηκαν εἰς βάρος τοῦ Ροΐδη στὸ σπίτι τοῦ Σολωμοῦ.

«*Μιὰ μέρα εἶπε ὁ Σολωμὸς στὸ Ροΐδη :*

» — *Ἔλαβα ἀπὸ τὴ Ρώμη ἕνα δίπλωμα διὰ σὲ καὶ διὰ τοῦ ὁποίου προσαγορεύεσαι ποιητὴς Ἀρκάς!*

» *Οὐσιαστικῶς τὸ δίπλωμα ἦταν ψεύτικο. Ἀνῆκε σὲ κάποιον Ἰταλὸ μακαρίτη, Ἀρκάδα ὀνομαζόμενο. Ὁ Σολωμὸς εἶχε ξύσει τὸ ὄνομα τοῦ Ἰταλοῦ καὶ εἶχε γράψει τὸ ὄνομα τοῦ δυστυχισμένου Ροΐδη. Κατόπιν ἐκάλεσε μιὰ βραδειὰ τὸν Ροΐδη καὶ τοὺς φίλους του στὸ σπίτι του, τοὺς διάβασε πομπωδῶς τὸ δίπλωμα καὶ προέβη στὴ σ τ έ ψ ι τοῦ Ροΐδη ἐκ μέρους δῆθεν τῶν Ἀρκάδων. Οἱ παρευρισκόμενοι ἅρπαξαν τότε τὸν Ροΐδη στοὺς ὤμους τους καὶ τὸν περιέφεραν ἕνα γύρο ὀτὸ δωμάτιο, χειροκροτῶντας τον. Ἐπίσης τὸν ἔρραιναν μὲ ἄνθη καὶ τὸν φιλοῦσαν. Ὁ Ροΐδης δεχόταν εὐχαρίστως τοὺς ἀσπασμοὺς καὶ τὶς ζητωκραυγές, ἀλλὰ ἐκ μετριοφροσύνης δῆθεν φερόμενος, ἔλεγε :*

» — *Σώνουνε ἡ τιμές· βάστα,* non voglio più onori, basta, basta!...».

» *Ἀκολούθησε ἀληθινὸν πανδαιμόνιον καὶ ἡ βραδειὰ τελείωσε ἐν τῷ μέσῳ ἀφαντάστου φαιδρότητος.*

» *Σὲ λίγες ἡμέρες ὅμως ὁ Ροΐδης ἔμαθε ὅτι ὁ φίλος του Σολωμὸς τοῦ ἔκανε φάρσα γιὰ νὰ τὸν περιπαίξη. Καὶ λυπήθηκε βέβαια γι' αὐτό, ἀλλὰ δὲν θύμωσε, γιατὶ εἶχε τὴν ἀνάγκη τοῦ Σολωμοῦ, ὁ ὁποῖος τὸν βοηθοῦσε χρηματικῶς.*

» *Ἀλλὰ τὸ ἐπεισόδιον δὲν ἔληξε μὲ τὴν στέψιν τοῦ Ροΐδη. Ὁ ἰατρὸς αὐτὸς εἶχε καὶ ἄλλον ἀδελφόν, ὀνομαζόμενον Ἀντώνιον, ὅστις εἶχε τὴ μανία νὰ νομίζη ὅτι εἶνε π α λ λ η κ α ρ ᾶ ς. Διὸ τὸ ἑσπέρας ἐφόρει φέσι καὶ ἐκράτει χονδρὴν καὶ μεγάλην καπνοσύριγγα, ὅπως δι' αὐτῆς κτυπήση τοὺς ἀντιπάλους του καὶ τοὺς φανταστικοὺς ἐχθρούς του. Μόλις οὖτος ἔμαθε τὸν περιπαιγμὸν τοῦ ἀδελφοῦ του, γενόμενον ἀπὸ μέρους τοῦ Σολωμοῦ, ἑσπέραν τινὰ εἰσελθὼν εἰς τὴν αἴθουσαν, ἐν ᾗ κατὰ τὸ σύνηθες συνηθροίζετο ὁ Σολωμός, ὁ ἀδελφός του καὶ οἱ λοιποὶ φίλοι του, εἶπε :*

» — *Καλησπέρα σας, ἀφεντάδες! Ἐδῶ εἶσαι, ἀδελφέ μου ! Δὲν σοῦ φθάνουν οἱ περιπαιγμοὶ ποὺ σοῦ κάμανε; Σὺ εἶσαι προκομμένος, ἔχεις κασέλες γεμᾶτες χαρτιά. Κι' ἐδῶ τοῦτοι οἱ φίλοι σου δὲν εἶνε φίλοι, σὲ περιπαίζουν γιατὶ σὲ φθονοῦν... τὰ ψοφίμια!...».*

» *Ἀφοῦ εἶπε ταῦτα, πλήρης ὀργῆς καὶ ὑπερηφανείας, ὕψωσε τὴν χονδρὴν καὶ μεγάλην καπνοσύριγγά του ἵνα κτυπήση τοὺς παρευρισκομένους. Οὗτοι, ἰδόντες τοῦτο καὶ γελῶντες διεσκορπίσθησαν τῇδε κακεῖσε καὶ ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ ἐγένοντο ἄφαντοι...».*

***

Ἀλλὰ ἡ πιὸ χαριτωμένη φάρσα ποὺ παίχτηκε εἰς βάρος τοῦ Ροΐδη ἦταν ἡ ἑξῆς κι' ἔχει ὡς ἀφορμὴ τὸ περίφημο ποίημά του, τὸ «Passio». Τὸ «Passio» ἦταν τὸ κύριο ἔργο τοῦ παραδόξου γιατροῦ. Σ' αὐτὸ ἐξιστοροῦσε τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ... Ὁ Ροΐδης ἀπὸ χρόνια τὸ σύνθετε καὶ τὸ καλλώπιζε. Ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ μάλιστα ἀπήγγελλε καὶ μερικὰ κομμάτια του στὴν παρέα τοῦ Σολωμοῦ. Ἐπὶ τέλους τελείωσε τὸ «Passio». Ὁ Σολωμός, γιὰ νὰ δώση μεγαλείτερη σοβαρότητα στὴν τελετὴ ποὺ θὰ γινόταν γιὰ τὸ «αἴσιο γεγονὸς» τῆς ἀποπερατώσεως, συνέλαβε τὸ ἑξῆς πραγματικῶς ἐξωφρενικὸ σχέδιο. Ἔπεισε τὸν Λατῖνο ἐπίσκοπο τῆς Ζακύνθου, ποὺ φαίνεται πὼς μετεῖχε στὴν παρέα τοῦ Σολωμοῦ καὶ παρακολουθοῦσε τὶς φάρσες εἰς βάρος τοῦ Ροΐδη, ὅπως ἡ ἐπίσημη ἀπαγγελία τοῦ «Passio» γίνη θριαμβευτικῶς μέσα σ' αὐτὴ τὴ μητρόπολι τῶν καθολικῶν τῆς Ζακύνθου, καὶ μάλιστα τὰ μεσάνυχτα!

Καὶ πραγματικῶς, τὴν προσδιωρισμένη νύχτα ὅλη ἡ παρέα τοῦ Σολωμοῦ περίμενε στὴν ἐκκλησία τὸν Ροΐδη. Σὲ λίγο ἐμφανίζεται ὁ Ροΐδης ντυμένος μὲ μαῦρα ροῦχα, μεγαλοπρεπῶς περπατῶντας καὶ κρατῶντας τὸ χειρόγραφο στὰ χέρια του. Στὴν εἴσοδο τὸν ὑποδέχτηκαν ὅλοι μὲ προσποιητὸ θαυμασμὸ καὶ ἐπιφωνήματα. Ὁ Ροΐδης προχωρεῖ καὶ ὅπως εἶχε συμφωνηθεῖ προηγουμένως, ἀνέβηκε στὸν ἄμβωνα τῆς ἐκκλησίας καὶ ἄρχισε τὴν ἀπαγγελία, ποὺ διήρκεσε δυὸ ὁλόκληρες ὧρες. Ἀπὸ κάτω ἡ παρέα τοῦ Σολωμου εἶχε ξεκαρδιστεῖ στὰ γέλια. Ὅταν, τέλος, ὁ Ροΐδης κατέβηκε ἀπὸ τὸν ἄμβωνα, ὅλοι ξέσπασαν σὲ θορυβώδη χειροκροτήματα. Τὸν παρέλαβαν κατόπιν καὶ τὸν συνώδευσαν ἐν πομπῇ μέχρι στὸ σπίτι του, ὅπου τὸ γλέντι ἐξακολούθησε.

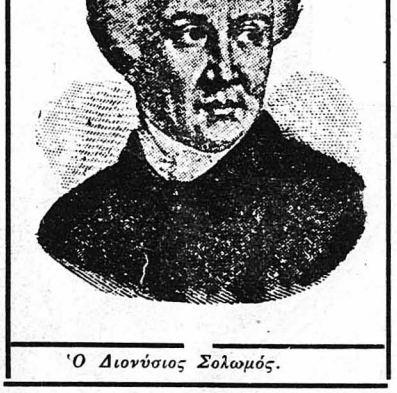

Ὁ Διονύσιος Σολωμός.

Τὴν ἀκόλουθη ἡμέρα ποὺ μαθεύτηκε τὸ γεγονὸς στὴ μικρὴ κοινωνία τῆς Ζακύνθου, προκάλεσε ζωηρότατα σχόλια. Ἄλλοι γελοῦσαν κι' ἐπεδοκίμαζαν. Ἄλλοι ὅμως κατέκριναν τὸν Σολωμὸ γιὰ τὴ φάρσα του, ποὺ μήτε τὴν ἐκκλησία δὲν εἶχε σεβασθεῖ. Ἀλλὰ τί ἔφταιγε ὁ Σολωμός; Ὁ κύριος ὑπεύθυνος ἦταν ὁ Λατῖνος ἐπίσκοπος, ποὺ ἐπέτρεψε τὸ ἄνοιγμα τῆς ἐκκλησίας τὰ μεσάνυχτα γιὰ μιὰ τέτοια κωμωδία.

Ὁ συγγραφεὺς ποὺ διηγεῖται τὸ ἐξωφρενικὸ τοῦτο γεγονὸς, ὡς ἑξῆς σχολιάζει τὸν ἐπίσκοπο: «*Ὁ τότε προϊστάμενος τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας τῆς Ζακύνθου, δὲν ἦτο, φαίνεται, πρόσωπον σοβαρόν*».

***

Πράγματι, ὁ ἐπίσκοπος αὐτὸς ἦταν, φαίνεται, γλεντζὲς καὶ φαρσέρ. Σ' αὐτὸν ἀποδίδεται καὶ μιὰ αἰσχρὴ παρωδία ἑνὸς τετραστίχου ἀπ' τὴ σάτυρα τοῦ Σολωμοῦ «Πρωτοχρονιά», τὴ γραμμένη γιὰ τὸν Ροΐδη.

Ὁ Σολωμὸς εἶχε γράψει, καθὼς δείχνει ἡ ἔκδοσις Πολυλᾶ, τοὺς στίχους ὡς ἑξῆς:

Εἴτανε μαμουριασμένος,
στὰ γραψίματα γερμένος.
Βρ' ἄφησέ τα τἄτερα!
Κάμε στρόμπαις, ἔλα δά!

Ὁ ἐπίσκοπος ὅμως τοὺς ἄλλαξε ἔτσι αἰσχρά, ποὺ νὰ μὴ μποροῦμε νὰ τοὺς ἀναδημοσιεύσουμε.

Ἀπὸ τὴν παρωδία τῶν στίχων αὐτῶν φαίνεται πραγματικῶς, πὼς ὁ Λατῖνος ἐπίσκοπος Ζακύνθου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶχε παρασυρθεῖ ἀπὸ τὴν παρέα τοῦ Σολωμοῦ καὶ μετεῖχε στὶς πρωτάκουστες φάρσες τοῦ ποιητῆ. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν μποροῦσε νὰ ἐξακολουθήση. Κι' ὁ Σολωμός, μετὰ τὸ ἐπεισόδιο αὐτό, ἐγκατέλειψε τὴ Ζάκυνθο καὶ πῆγε στὴν Κέρκυρα, ὅπου ἐπεδόθηκε σὲ μελέτες σοβαρές. Ὁπωσδήποτε, ἡ ἔρευνα τῆς ζωῆς τοῦ Σολωμοῦ στὴ Ζάκυνθο μᾶς πείθει πὼς ὁ ποιητὴς ἦταν τότε ἕνας γλεντζὲς κι' ἕνας ἀπὸ τοὺς λίγους viveur τῆς ἐποχῆς του.

ΦΑΝΗΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΛΑΩΝ

Η ΕΚΛΕΙΨΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

Ἔκλειψις τῆς σελήνης συμβαίνει, ὡς γνωστόν, ὅταν ἡ γῆ βρίσκεται ἀνάμεσα ἀπὸ τὸν ἥλιο καὶ τὴ σελήνη, ὁπότε ἡ τελευταία καλύπτεται ἐντελῶς ἀπὸ τὴ σκιὰ ποὺ τῆς ρίχνει ὁ πλανήτης μας.

Ἐπειδὴ ὅμως στὴν ἀρχαιότητα ἦσαν ἄγνωστες ἡ συνθῆκες ποὺ προκαλοῦσαν τὶς ἐκλείψεις, κάθε φορὰ ποὺ γινόταν καμμιὰ ἀπ' αὐτές, οἱ ἄνθρωποι ἀναστατωνόντουσαν καὶ κατατρόμαζαν. Οἱ ἀρχαῖοι Ρωμαῖοι μάλιστα, γιὰ νὰ κάνουν τὴ σελήνη νὰ ξαναφανῆ πάλι, ἄναβαν μεγάλες φωτιές.

Ἐπίσης ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους οἱ Μεξικανοὶ κρατοῦσαν νηστεία ἀρκετὲς μέρες γιὰ νὰ μὴν ξαναγίνη ἔκλειψις καὶ οἱ Κινέζοι κτυποῦσαν τὸ στῆθος καὶ τὸ μέτωπό τους καταγῆς, γιὰ νὰ ἐξιλεώσουν τὸ πνεῦμα ποὺ ἔκανε τὸ φεγγάρι νὰ σκοτεινιάζη. Τέλος, οἱ Λάπωνες καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ προσβολοῦσαν στὸν ἀέρα γιὰ νὰ φοβίσουν τοὺς δαίμονες ποὺ, κατὰ μιὰ λαϊκὴ παράδοσι,... ἔτρωγαν τὴ σελήνη!

ρα οὔτε εἰκονοστάσι, οὔτε τίποτε. Ἐπάνω ὅμως σ' ἕνα λόφο, μισὴ ὥρα πέρα ἀπ' τὸ δρόμο, ὑπάρχει μιὰ παλαιὰ Βυζαντινὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐκκλησία, ὅπου καὶ τὸ νεκροταφεῖο τῶν χωριῶν Χελιανῶν καὶ Κλεψημιῶν.

Πῶς ἀλλάζουν ὅμως οἱ καιροί!....

Μιὰ φορὰ οἱ χριστιανοὶ περιφρονοῦσαν τὰ μαρτύρια τῶν Τούρκων καὶ τὸ θάνατο γιὰ νὰ ἐνταφιάσουν τοὺς ἀδικοσκοτωμένους δικούς των, ἐνῶ σήμερα τὰ δυὸ χωριά, τὰ Κλεψήμια καὶ τὰ Χελιανά, λίγο ἔλειψε νὰ σκοτωθοῦνε ἀναμεταξύ τους, γιατὶ οἱ κάτοικοι τοῦ ἑνὸς χωριοῦ δὲν ἤθελαν νὰ.... θάβουν στὸ ἴδιο νεκροταφεῖο τοὺς δικούς των, οἱ κάτοικοι τοῦ ἄλλου χωριοῦ καὶ τ' ἀνάπαλιν!...

Τί θὰ λέγανε οἱ κρεμασμένοι τοῦ «κατσαραμένου δέντρου» ἂν βγαίνανε ἀπὸ τοὺς κρυφοὺς κι' ἄγνωστους τάφους των καὶ τ' ἀκούγανε αὐτό;....